

TUTOR

Teachers' upskilling aiming at a holistic inclusivity in learning

Εισαγωγή στη Συμπεριληπτική Εκπαίδευση

Κεφάλαιο 0.1- Η δύναμη της γλώσσας

Αριθμός έργου: 101056515

Αριθμός συμφωνίας: 101056515 - TUTOR - ERASMUS-EDU-2021-PEX-TEACH-ACA

Περιεχόμενα

Πώς θα διεξαχθεί αυτό το κεφάλαιο	4
Πώς θα χρησιμοποιηθεί το εκπαιδευτικό υλικό	4
Ενότητα 0.1.1 [f2f]. Τι είναι η συμπεριληπτική εκπαίδευση;	5
Εισαγωγή	5
Τι εννοούμε με τον όρο «Συμπεριληπτική γλώσσα»	5
Η σημασία της συμπεριληπτικής γλώσσας.....	6
Κριτικές της συμπεριληπτικής γλώσσας	7
Διαφορετικές προοπτικές για τη γλώσσα	7
Συμπεριληπτική γλώσσα στα μαθησιακά περιβάλλοντα	8
Η δύναμη της γλώσσας.....	9
Πλαίσιο, Πρόθεση και Καλοσύνη.....	10
Αναφορές:.....	11
Προτεινόμενα αναγνώσματα:.....	11
Ενότητα 0.1.1 [Αυτοκατευθυνόμενη]. Τι είναι η Συμπεριληπτική εκπαίδευση;	12
Ενότητα 0.1.2 [Ασύγχρονη]. Σιωπή	12
Εισαγωγή	12
Η σιωπή ως εμπόδιο στη συμπερίληψη	14
Σιωπή ως παύση για να σκεφτούμε.....	16
Η σιωπή ως μέσο παγίωσης των πληροφοριών	17
Η σιωπή ως μορφή αντίστασης όσον αφορά τη φυλή, την εθνικότητα, τις μειονοτικές ομάδες	18
Προτεινόμενα αναγνώσματα και πηγές	19
Αναφορές.....	20
Ενότητα 0.1.2 [Αυτοκατευθυνόμενη]. Σιωπή	21
Ενότητα 0.1.3 [Ασύγχρονη]. Σκέψεις για τη γλώσσα στην πράξη	22
Εισαγωγή	22
Θεωρητικά θεμέλια	22
Α. Αναστοχαστική πρακτική	22
Β. Κριτική παιδαγωγική.....	23
C. Διδασκαλία με πολιτισμική ανταπόκριση.....	23
D. Μελέτη εγγράφων ή βίντεο	24
Μελέτες περιπτώσεων	24
Παραδείγματα διακριτικής γλώσσας.....	25
Σtereότυπα και προκαταλήψεις:.....	25
Μη συμπεριληπτική γλώσσα	25

Μικροεπιθέσεις	25
Παραδείγματα συμπεριληπτικής γλώσσας.....	26
Πολιτισμικά ανταποκρινόμενη γλώσσα.....	26
Ουδέτερη ως προς το φύλο γλώσσα	26
Επιβεβαίωση της ταυτότητας	26
Προτεινόμενα αναγνώσματα και πηγές	27
Αναφορές.....	27

Εισαγωγή στη Δύναμη της Γλώσσας

Καλώς ήρθατε στην Ενότητα 0.1: Η δύναμη της γλώσσας, σχετικά με το πώς η γλώσσα κατασκευάζει τη συμπεριληπτικότητα του μαθησιακού χώρου. Θα διερευνήσετε πώς οι μορφές επικοινωνίας, από τις λέξεις ή μέσω του περιβάλλοντος, μπορούν να επηρεάσουν τη δράση του μαθητή, καθώς και θα εξετάσετε πώς η χρήση της συμπεριληπτικής γλώσσας μπορεί να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει τα μαθησιακά περιβάλλοντα.

Πώς θα διεξαχθεί αυτό το κεφάλαιο

Αυτό το κεφάλαιο θα διεξαχθεί συνδυάζοντας τόσο τις εισηγήσεις και τον προβληματισμό, στο πλαίσιο Σύγχρονων εξ αποστάσεως συνεδριών, όσο και μια σειρά ασύγχρονων δραστηριοτήτων για πρακτική εφαρμογή. Θα συζητήσετε τις επιπτώσεις των παραδειγμάτων στον πραγματικό κόσμο που αφορούν τη Συμπεριληπτική γλώσσα και τη μη Συμπεριληπτική γλώσσα κατά τη διάρκεια ομαδικών εργασιών.

Πώς θα χρησιμοποιηθεί το εκπαιδευτικό υλικό

- **Βασικά αναγνώσματα:** Αναγνώσεις σχετικά με τα υποστηρικτικά περιβάλλοντα έναντι των δυσλειτουργικών, πολιτικές πτυχές της γλώσσας
- **Μελέτες περιπτώσεων:** Χρήση περιπτώσεων για τον εντοπισμό συμπεριληπτικών πρακτικών

Διαδραστικές ασκήσεις: Σκεφτείτε τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείτε τη γλώσσα και βρείτε τρόπους βελτίωσης στη διδακτική σας προσέγγιση. Αυτή η ενότητα θα σας βοηθήσει να ανακαλύψετε τη διασταλτική ικανότητα της γλώσσας να δημιουργεί συμπεριληπτικούς χώρους.

Ενότητα 0.1.1 [f2f]. Τι είναι η συμπεριληπτική εκπαίδευση;

Εισαγωγή

Σε αυτή τη μελέτη θα εξετάσουμε τι είναι συμπεριληπτική εκπαίδευση, πώς ορίζεται και άλλες πτυχές της γλώσσας, συμπεριλαμβανομένης της σημασίας της συμπεριληπτικής γλώσσας σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον, της δύναμης της γλώσσας και των διαφορετικών προοπτικών που υπάρχουν. Θα συζητηθεί η δύναμη της γλώσσας, καθώς και οι έννοιες της γλώσσας ως αντίσταση και αλληλεγγύη. Θα εξετάσουμε επίσης πόσο σημαντικό είναι το πλαίσιο για κάθε γλώσσα, συμπεριλαμβανομένης της συμπεριληπτικής γλώσσας, ειδικά σε σχέση με την πρόθεση και την καλή θέληση όταν επιχειρείται η χρήση συγκεκριμένης ορολογίας για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς για όλους τους μαθητές.

Τι είναι η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς;

Το πρόγραμμα Tutor ορίζει τη συμπεριληπτική εκπαίδευση ως:

Η συμπεριληπτική εκπαίδευση είναι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που επιδιώκει τη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος όπου όλα τα άτομα, ανεξάρτητα από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά, την ταυτότητα φύλου, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την καταγωγή, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή το πολιτισμικό τους υπόβαθρο, μπορούν να ευημερούν μαζί.

(TUTOR, 2023, σ.49)

Τι εννοούμε με τον όρο «Συμπεριληπτική γλώσσα»

Κατά τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, είναι σημαντικό να χρησιμοποιείται συμπεριληπτική γλώσσα ως μέρος του περιβάλλοντος. Όταν χρησιμοποιούμε τη λέξη "περιβάλλον" δεν εννοούμε αποκλειστικά τη φυσική τάξη ή το εκπαιδευτικό ίδρυμα, αλλά και τις κοινωνικές και συναισθηματικές πτυχές της τάξης και του εκπαιδευτικού ιδρύματος (βλ. επίσης το Κεφάλαιο 5 της Εισαγωγικής Σειράς μαθημάτων). Καθώς θα προχωράτε σε κάθε μάθημα του Προγράμματος Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης TUTOR, θα εισαχθείτε σε νέα ορολογία που είναι συμπεριληπτική σε κάθε πλαίσιο και θα αρχίσετε να κατανοείτε ότι η τάξη και το σχολείο/εκπαιδευτικό ίδρυμα είναι

ένας πολιτικός χώρος. Η εισαγωγή μιας συμπεριληπτικής γλώσσας μπορεί να δημιουργήσει μια θετική εμπειρία για όσους βρίσκονται στο περιθώριο αυτού του πολιτικού χώρου, την κοινότητα και την ευρύτερη κοινωνία.

Jargon Buster

Αποτρεπτικό Περιβάλλον: Κάθε περιβάλλον που έχει πρακτικές, πολιτικές και διαδικασίες ή φυσικά εμπόδια που εμποδίζουν ένα άτομο να παρακολουθήσει και να συμμετάσχει με πλήρη και ουσιαστικό τρόπο.

Ενεργοποιητικό περιβάλλον: Κάθε περιβάλλον που διαθέτει πρακτικές, πολιτικές και διαδικασίες ή ένα φυσικό περιβάλλον που επιτρέπει σε ένα άτομο να παρακολουθεί και να συμμετέχει πλήρως και ουσιαστικά.

Περιθωριοποίηση: Το να εξαιρείσαι ή θεωρείσαι ασήμαντος για την κοινωνία και σπρώχνεσαι στο περιθώριο της κοινωνίας και της εξουσίας, αποκλειστικά και μόνο με βάση το ποιος είσαι.

Καταπίεση: Δέχεσαι άδικη μεταχείριση από μια ισχυρή ομάδα ή ένα σύστημα, όταν έχεις πολύ λίγη δύναμη λόγω του ποιος είσαι.

Ισχύς: Η ικανότητα άσκησης επιρροής σε ανθρώπους ή δομές που βασίζεται αποκλειστικά στο γεγονός ότι είσαι μέλος μιας ισχυρής ομάδας ή ενός ισχυρού συστήματος.

Κοινωνικό εμπόδιο: Εμπόδιο είναι κάτι που εμποδίζει ένα άτομο να έχει πρόσβαση σε κάτι. Ένα κοινωνικό εμπόδιο είναι ένα εμπόδιο που θέτει η κοινωνία (μια κοινότητα ή ένα έθνος) και το οποίο καθιστά αδύνατη ή εμποδίζει ένα άτομο να έχει πρόσβαση σε κάτι στην κοινωνία. Μπορεί να είναι φυσικό ή να βασίζεται σε αξίες (πεποιθήσεις, συμπεριφορές, προκαταλήψεις, στερεότυπα κ.λπ.).

Συστημικά εμπόδια: Συστημικό εμπόδιο είναι μια πρακτική, νομοθεσία, πολιτική ή διαδικασία που εισάγει διακρίσεις ή αδικίες και εμποδίζει ένα άτομο να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία.

Η σημασία της συμπεριληπτικής γλώσσας

Η συμπεριληπτική γλώσσα είναι ένας τρόπος να φέρνουμε τους μαθητές στο επίκεντρο. Η μη χρήση της συμπεριληπτικής γλώσσας είναι ένας τρόπος να σπρώχνουμε τους μαθητές στο περιθώριο ή να τους αφήνουμε έξω από την τάξη και τις συζητήσεις. Η χρήση συμπεριληπτικής γλώσσας μπορεί να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τα άτομα που βιώνουν την περιθωριοποίηση. Είναι ένα ισχυρό εργαλείο που επιτρέπει στον ομιλητή και στον ακροατή να αναγνωρίσουν τα εμπόδια και τα συστήματα καταπίεσης που λειτουργούν στην τάξη, στο εκπαιδευτικό ίδρυμα, στην κοινότητα και στην κοινωνία

γενικότερα. Η μη χρήση συμπεριληπτικής γλώσσας μπορεί να διατηρήσει τις δομές και τα συστήματα καταπίεσης και εξουσίας (δηλαδή τα συστημικά και κοινωνικά εμπόδια). Η γλώσσα μπορεί να ενισχύσει εκ νέου την περιθωριοποίηση στην τάξη των ατόμων που βιώνουν την περιθωριοποίηση στην κοινωνία ή μπορεί να καταρρίψει τα εμπόδια.

Κριτικές της συμπεριληπτικής γλώσσας

Μερικές φορές οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν συμπεριληπτική γλώσσα μπορεί να κατηγορηθούν για "ενάρετη συμπεριφορά". Αυτό σημαίνει ότι το άτομο που χρησιμοποιεί συμπεριληπτική γλώσσα κατηγορείται ότι τη χρησιμοποιεί μόνο για να δείξει στην κοινωνία ότι είναι καλός άνθρωπος με κοινωνική συνείδηση, και επομένως το κάνει μόνο για να ρίξει πάνω του ένα καλό, προοδευτικό φως. Συνήθως, αυτά τα επιχειρήματα διατυπώνονται από εκείνους που επιθυμούν τα συστήματα να παραμείνουν τα ίδια, επειδή επωφελούνται από τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν υπέρ τους και φοβούνται ότι θα χάσουν τη δύναμη και το κύρος τους από άλλες ομάδες στην κοινωνία που αποκτούν μεγαλύτερη ισονομία. Ωστόσο, έχει υπάρξει πρόσφατα κριτική από περιθωριοποιημένους λαούς σχετικά με τους κινδύνους της σηματοδότησης της αρετής (η δημόσια έκφραση απόψεων ή συναισθημάτων που αποσκοπούν στην απόδειξη του καλού χαρακτήρα ή της κοινωνικής συνείδησης) ή της επιτελεσματικότητας (της κατασκευής γεγονότων μέσω της γλώσσας) (βλ. το έργο της Sara Ahmed στη συνιστώμενη βιβλιογραφία), αλλά, όπως θα συζητήσουμε αργότερα, η πρόθεση και η καλή θέληση κάνουν τη διαφορά. Δεν είναι ασυνήθιστο να αισθανόμαστε ανήσυχοι για τη συμπεριληπτική γλώσσα λόγω των κινδύνων του να εκπέμπει κανείς σήματα αρετής και λόγω των κινδύνων να κάνουμε λάθη και των αρνητικών συνεπειών που μπορεί να αντιληφθούμε ότι επιφέρει. Ένας μεγάλος αριθμός των συμμετεχόντων στην ερευνητική μας μελέτη ανέφερε ανησυχία ή φόβο μήπως κάνει λάθος στη γλώσσα κατά τη διδασκαλία. Το εισαγωγικό μάθημα θα σας εξοπλίσει με τις δεξιότητες να αναρωτηθείτε για τον εαυτό σας και την πρακτική σας, ώστε να βοηθήσετε να διασφαλιστεί η αποφυγή της σηματοδότησης της αρετής ή της επιτελεσματικότητας- ο φόβος της χρήσης λανθασμένης γλώσσας ή ορολογίας εξετάζεται παρακάτω σε αυτό το κείμενο.

Διαφορετικές προοπτικές για τη γλώσσα

Η γλώσσα είναι ένα συμφωνημένο σύνολο ήχων, συμβόλων, σημείων, χειρονομιών κ.λπ. μεταξύ μιας ομάδας ή κοινότητας ανθρώπων που τους επιτρέπει να επικοινωνούν μεταξύ τους. Ωστόσο, δεν είναι μόνο προφορική ή γραπτή, μπορεί να είναι οπτική, περιβαλλοντική, αρχιτεκτονική και ούτω καθεξής. Η γλώσσα δεν είναι ένα ουδέτερο φαινόμενο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί θετικά ή αρνητικά. Τα είδη της γλώσσας που χρησιμοποιούμε και ο

τρόπος που τα χρησιμοποιούμε μπορεί να διαφέρουν από μέσο σε μέσο και από κοινωνία σε κοινωνία. Για παράδειγμα, το να γράφουμε με ALLCAPS (Κεφαλαία) στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θεωρείται ότι το άτομο που στέλνει το μήνυμα φωνάζει στον παραλήπτη (Willingham, 2018). Το να κοιτάς κάποιον στα μάτια καθώς σου μιλάει, σε πολλούς ευρωπαϊκούς ή αγγλοαμερικανικούς πολιτισμούς θεωρείται σεβασμός. Το να εξετάζετε τη γλώσσα με τρόπο που να συμπεριλαμβάνει όλους τους άλλους, μπορεί να σημαίνει να έχετε ανοιχτό μυαλό για άλλες ερμηνείες και σημασίες - για παράδειγμα, σε ορισμένους ασιατικούς πολιτισμούς θεωρείται αγένεια να κοιτάζετε κάποιον (ιδίως έναν ηλικιωμένο) στα μάτια και το να αποστρέφετε το βλέμμα σας είναι ένδειξη σεβασμού (Uono & Hietanen, 2015).

Συμπεριληπτική γλώσσα στα μαθησιακά περιβάλλοντα

Η ανάρτηση του χριστιανικού σταυρού και άλλων θρησκευτικών εικόνων σε περίοπτους χώρους σε ένα μαθησιακό περιβάλλον που ιστορικά ίσως ήταν μοναστήρι μοναχών μπορεί να θεωρηθεί ένδειξη σεβασμού προς την ιστορία του κτιρίου, αλλά μπορεί επίσης να υποδηλώνει ότι ο χώρος υποδέχεται μόνο μαθητές και καθηγητές χριστιανικής πίστης. Αφίσες, βιβλία και εκπαιδευτικοί πόροι με εικόνες γεμάτες μόνο λευκούς ή αρτιμελείς ανθρώπους μπορεί να είναι "επειδή πάντα χρησιμοποιούνταν" και μπορεί να κοστίζει πολλά χρήματα η αντικατάστασή τους, ή οι ίδιες αφίσες, βιβλία και πόροι μπορεί να μιλούν σε ένα μαύρο άτομο ή σε ένα έγχρωμο άτομο και να λένε ότι αυτό το μαθησιακό περιβάλλον δεν είναι για ανθρώπους που τους μοιάζουν. Η περιβαλλοντική γλώσσα μιλάει πάντα στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς εκτός από τον προφορικό και τον γραπτό λόγο - τους λέει πάντα για το ποιοι είναι και σε τι είδους μαθησιακό περιβάλλον βρίσκονται.

Η συμπεριληπτική γλώσσα μπορεί συχνά να σχετίζεται με την ταυτότητα, για παράδειγμα στην Ιρλανδία, η κοινότητα των Traveller θέλει να αποκαλείται ως τέτοια με κεφαλαίο "T". Σε πολλούς μαύρους Αμερικανούς και Βρετανούς αρέσει να χρησιμοποιούν το κεφαλαίο "B" για τους μαύρους. Η χρήση μιας "τοπικοποιημένης" εκδοχής του ονόματος κάποιου αντί για το όνομα γέννησης ή το οικογενειακό του όνομα μπορεί συχνά να στείλει μηνύματα ότι το όνομά του δεν αξίζει να μαθευτεί σωστά ή ότι το όνομά του είναι "άλλο" - δηλαδή: δεν αποτελεί μέρος της κυρίαρχης κουλτούρας, και προκειμένου να "προσαρμοστεί" ή να αφομοιωθεί με την κυρίαρχη κουλτούρα, ένα άτομο πρέπει να τοπικοποιήσει το όνομά του. Η χρήση της λέξης "έγχρωμοι" θεωρείται αποδεκτός όρος για κάποιον με μικτή κληρονομιά στη Νότια Αφρική (Adhikari, 2005), και όμως η χρήση του "έγχρωμοι" σε πολλές κοινότητες στις Ηνωμένες Πολιτείες θεωρείται ξεπερασμένη

πρακτική και σε ορισμένες περιπτώσεις προσβολή. Όταν πρόκειται για την ταυτότητα, η γλώσσα χωρίς αποκλεισμούς μπορεί να είναι ρευστή, αλλάζοντας ανάλογα με το πλαίσιο,

Αναστοχασμός

Τι μεταφέρουν στους μαθητές της τάξης σας οι εκφράσεις που λέγονται στο περιβάλλον διδασκαλίας σας, στα εκπαιδευτικά μέσα, στα βιβλία, στις αφίσες, με τη γλώσσα του σώματος και τη διδασκαλία;

Υπάρχουν εκφράσεις με τις οποίες δεν θα συμφωνούσατε ή δεν θα θέλατε να σας ακούσουν οι μαθητές να τις λέτε;

τον χρόνο και τη γεωγραφία.

Η δύναμη της γλώσσας

Η γνώση της συμπεριληπτικής γλώσσας δίνει στους εκπαιδευτικούς και την ηγεσία τη δύναμη να δημιουργήσουν χώρους αλληλεγγύης και αντίστασης. Οι χώροι μάθησης μπορούν να έχουν σημαντικά έγγραφα, ιστοσελίδες, πινακίδες καλωσορίσματος κ.λπ. σε πολλαπλές γλώσσες, αντιστεκόμενοι στη μοναδική χρήση της κυρίαρχης γλώσσας της τοπικής περιοχής. Οι αίθουσες διδασκαλίας και οι κοινωνικοί χώροι μπορούν να αναρτήσουν σημαίες προόδου LGBTQI+, σημαίες που αντιπροσωπεύουν τις πολιτισμικές ταυτότητες και τις εθνικότητες στο σχολείο. Το προσωπικό μπορεί να χρησιμοποιεί αντωνυμίες (εφόσον το επιθυμεί) μετά το όνομά του στις υπογραφές των ηλεκτρονικών μηνυμάτων κ.λπ. Τα περιβάλλοντα θα μπορούσαν να διαθέτουν τουαλέτες unisex και για άτομα με ειδικές ανάγκες- θα μπορούσαν να διαθέτουν χώρους για λατρεία, προσευχή ή διαλογισμό που να είναι πολυθρησκευτικοί. Η ηγεσία, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές μπορούν να ενθαρρύνονται και να τους υπενθυμίζεται να χρησιμοποιούν ορολογία χωρίς αποκλεισμούς όταν το γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τη σωστή ορολογία όταν το γνωρίζουν ή όταν διορθώνονται γι' αυτό. Αυτές οι απλές πράξεις μπορεί να μην φαίνονται να είναι συμπεριληπτική γλώσσα ή οποιαδήποτε γλώσσα, αλλά αν δούμε τη γλώσσα με έναν ποικιλόμορφο και συμπεριληπτικό φακό, αρχίζουμε να βλέπουμε τους πολλούς τρόπους με τους οποίους μιλούν στους μαθητές. Πρόκειται για ισχυρές δηλώσεις που έχουν τη δύναμη να κάνουν τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς να αισθάνονται ότι συμπεριλαμβάνονται ή αποκλείονται.

Η γλώσσα είναι κάτι περισσότερο από ορολογία, ωστόσο μερικές φορές μπορεί η έλλειψη ενημέρωσης ή η έλλειψη επίγνωσης της σωστής ορολογίας να μας κάνει να σιωπούμε. Η μη

χρήση συμπεριληπτικής γλώσσας, η μη συμμετοχή σε συμπεριληπτικές συζητήσεις ή η αποφυγή συζητήσεων λόγω έλλειψης γνώσεων σχετικά με την κατάλληλη συμπεριληπτική γλώσσα μπορεί να οδηγήσει σε κλείσιμο ή αποτροπή συζητήσεων. Αυτές μπορεί επίσης να είναι ισχυρές γλωσσικές (ή συνομιλιακές) επιλογές που γίνονται από τα κυρίαρχα ισχυρά μέλη της ομάδας, όπως οι εκπαιδευτικοί ή η ηγεσία. Συχνά οι συζητήσεις είναι σημαντικές για το μαθησιακό περιβάλλον, τους μαθητές και τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς και η παρεμπόδιση ή το κλείσιμο της συζήτησης λόγω έλλειψης γνώσεων ή της σωστής ορολογίας ή λόγω του φόβου ότι θα γίνει λάθος στην ορολογία, μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες. Προκειμένου να χρησιμοποιήσουν την εξουσία με πιο δίκαιο τρόπο, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αποφασίσουν να κάνουν τη συζήτηση και ίσως να διακινδυνεύσουν να κάνουν λάθος στη γλώσσα. Μερικές φορές, είναι πιο σημαντικό να γίνει η συζήτηση και να γίνουν λάθη από το να αποτραπεί η συζήτηση λόγω μιας ανησυχίας ή ενός φόβου. Η γνώση της συμπεριληπτικής ορολογίας προσφέρει στους εκπαιδευτικούς και την ηγεσία τη δύναμη να ξεκινήσουν ή να ανταποκριθούν σε συζητήσεις και να διασφαλίσουν ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι στη συζήτηση. Ειδική ορολογία σε σχέση με τις κοινότητες LGBTQI+, τους μετανάστες/πρόσφυγες και τις εθνικές μειονότητες, καθώς και τους μαθητές που βιώνουν κοινωνικοοικονομικά μειονεκτήματα θα εξεταστούν σε μελλοντικά μαθήματα αυτού του προγράμματος.

Πλαίσιο, Πρόθεση και Καλοσύνη

Η χρήση της σωστής ορολογίας και της συμπεριληπτικής γλώσσας γενικά μπορεί να δημιουργήσει συμπεριληπτικά περιβάλλοντα τάξης, ωστόσο πολλοί εκπαιδευτικοί δεν αισθάνονται ότι έχουν επαρκή γνώση της σωστής ορολογίας και αυτό τους αφήνει με το φόβο να κάνουν ένα λάθος που μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις σε έναν μαθητή, σε ένα σχολείο και στην καριέρα τους. Σε αυτή την εποχή της "κουλτούρας ακύρωσης" μπορεί να κάνει τους εκπαιδευτικούς να αισθάνονται πολύ αβέβαιοι για το τι πρέπει να κάνουν. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, μερικές φορές είναι καλύτερο να γίνει η συζήτηση αν το πλαίσιο είναι τέτοιο όπου είναι ασφαλές να γίνονται πραγματικά λάθη, να ζητείται συγγνώμη, να ζητείται η σωστή ορολογία και να χρησιμοποιείται στη συνέχεια η σωστή ορολογία. Η διασφάλιση ότι η πρόθεση είναι να μάθουμε, να είμαστε συμπεριληπτικοί και να αποτρέψουμε τη ζημιά, και ότι οι συζητήσεις γίνονται με καλή θέληση και επιθυμία να μάθουμε, θα οδηγήσει γενικά τους ανθρώπους να συγχωρούν τα ειλικρινή λάθη. Η διασφάλιση, ως εκπαιδευτικός, ότι όλοι οι άνθρωποι στην τάξη ή στο μαθησιακό περιβάλλον μιλούν με καλή θέληση και θετική πρόθεση, και ότι το βάρος της

εκπροσώπησης δεν πέφτει σε έναν ή λίγους μαθητές που μπορεί να προέρχονται από περιθωριοποιημένες κοινότητες, δημιουργεί έναν χώρο για να είμαστε συμπεριληπτικοί και προσεκτικοί. Αυτό επιτρέπει τη συνέχιση των συζητήσεων και την αποδοχή των λαθών και της μάθησης. Με τη μοντελοποίηση του τρόπου με τον οποίο μπορεί κανείς να κάνει ένα λάθος (να ζητήσει συγγνώμη, να ζητήσει τη σωστή ορολογία και, στη συνέχεια, να προχωρήσει στη χρήση της ορολογίας με καλή πίστη), οι εκπαιδευτικοί μοντελοποιούν ενεργά τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να είναι συμπεριληπτικοί και να χρησιμοποιούν γλώσσα χωρίς αποκλεισμούς.

Στο επόμενο μάθημα θα εξερευνήσουμε τη δύναμη της σιωπής ως εμπόδιο για την ένταξη, ως μορφή αντίστασης, ως παύση για να σκεφτούμε και ως μέσο για την εμπέδωση των πληροφοριών σε μια συμπεριληπτική τάξη. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα συμπεριληπτικά περιβάλλοντα θα συζητηθούν αργότερα στο εισαγωγικό μάθημα. Για περαιτέρω μελέτη σχετικά με τη συμπεριληπτική γλώσσα και τη γλώσσα ως εμπόδιο ή ως παράγοντα ενίσχυσης, ανατρέξτε στα παρακάτω προτεινόμενα αναγνώσματα.

Αναφορές:

Adhikari, M. (2005). *Not White Enough, Not Black Enough: Racial Identity in the South African Coloured Community*. Ohio University Press. ISBN 978-0-89680-442-5.

TUTOR Project (2023) *Training Needs Analysis Report*, TUTOR, EU. Access at: <https://tutor-project.eu/wp-content/uploads/2024/03/D.2.3-Needs-Analysis-Report.pdf>

Uono, S., & Hietanen, J. K. (2015). Eye contact perception in the West and East: a cross-cultural study. *PLoS one*, 10(2), e0118094. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0118094>

Willingham, A. J. (2018, July 23). *Why typing in all-caps looks like you're yelling (A brief history)*. cnn.com; CNN. <https://edition.cnn.com/2018/07/23/us/all-caps-typography-history-tweets-trnd/index.html>

Προτεινόμενα αναγνώσματα:

Ahmed, S. (2004). Declarations of whiteness: The non-performativity of anti-racism. *Borderlands e-Journal*, 3(2). Access at: <https://rbb85.wordpress.com/2014/08/24/declarations-of-whiteness/>

Galloway et al. (2019) Culturally Responsive, Antiracist, or Anti Oppressive? How Language Matters for School Change Efforts. *Equity & Excellence in Education*, 52(2):1-17. Request copy here:

https://www.researchgate.net/publication/338466227_Culturally_Responsive_Antiracist_or_Anti-Oppressive_How_Language_Matters_for_School_Change_Efforts

Kaufman, E.M & Killen, M. (2022) Children's Perspectives on Fairness and Inclusivity in the Classroom. *The Spanish Journal of Psychology*, 25, e28. Access at: https://www.researchgate.net/publication/365041272_Children's_Perspectives_on_Fairness_and_Inclusivity_in_the_Classroom

Mac Ruairc, G. (2009) 'Dip, dip, sky blue, who's it? NOT YOU': children's experiences of standardised testing: a socio-cultural analysis. *Irish Educational Studies*, 28 (1): 47-66. Access at: [https://www.dcu.ie/sites/default/files/carpe/MacRuairc%20\(2009\).pdf](https://www.dcu.ie/sites/default/files/carpe/MacRuairc%20(2009).pdf)

Weibe Berry, R.A. (2006) Inclusion, Power, and Community: Teachers and Students Interpret the Language of Community in an Inclusion Classroom. *American Educational Research Journal*, 43(3), 489-529. Request here:

https://www.researchgate.net/publication/250184837_Inclusion_Power_and_Community_Teachers_and_Students_Interpret_the_Language_of_Community_in_an_Inclusion_Classroom

Ενότητα 0.1.1 [Αυτοκατευθυνόμενη]. Τι είναι η Συμπεριληπτική εκπαίδευση;

Αυτή η ενότητα αποτελεί μέρος της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Αναζητήστε το αντίστοιχο αρχείο στην πλατφόρμα

Ενότητα 0.1.2 [Ασύγχρονη]. Σιωπή

Εισαγωγή

"Στην κενή αισθητηριακή πλάκα της σιωπής, το μυαλό μπορεί να διευθύνει τις δικές του συμφωνίες. Αλλά είναι επίσης μια υπενθύμιση ότι ακόμη και στην απουσία μιας αισθητηριακής εισροής όπως ο ήχος, ο εγκέφαλος παραμένει ενεργός και δυναμικός."

This Is Your Brain On Silence" - Daniel Gross

Η γλώσσα παίζει καθοριστικό ρόλο στην εκπαίδευση, επηρεάζοντας τις αλληλεπιδράσεις και δημιουργώντας ή καταργώντας εμπόδια. Στο πλαίσιο αυτό, η σιωπή προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες και προκλήσεις.

Τι είναι η σιωπή;

Η Bosacki (*The Culture of Classroom Silence, 2005*) όρισε τη σιωπή ως την απουσία φωνής. Η σιωπή των μαθητών δεν είναι μόνο η παντελής έλλειψη ακουστικής εκφοράς λόγου, αλλά και η αποτυχία να παρουσιάσουν ένα συγκεκριμένο θέμα ή να πουν αυτό που τους ζητούν οι εκπαιδευτικοί. Όσον αφορά τη σιωπή της τάξης, η σιωπή των μαθητών μπορεί να ερμηνευτεί ως υποχωρητική στάση απέναντι στους κανόνες της τάξης και στο σεβασμό προς τους εκπαιδευτικούς.

Η Granger (*Silence in Second Language Learning: Multilingual Matters, 2004*) θεωρεί ότι η σιωπή στην τάξη αυξάνει την ανυπακοή, τις συγκρούσεις, την κακή συμπεριφορά, ακόμη και την εξαπάτηση, καθώς οι μαθητές υποτίθεται ότι είναι ακροατές. Δεδομένου ότι η σιωπή στην τάξη εμποδίζει τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τους συμμαθητές τους να αξιολογήσουν τις επιδόσεις τους, η σιωπή των μαθητών μπορεί να θεωρηθεί ως μια μορφή προστασίας.

Στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, η σιωπή συχνά υποτιμάται ως παιδαγωγικό εργαλείο, κυρίως λόγω της δυσκολίας μέτρησης του αντικτύπου της. Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, οι οποίες είναι απαραίτητες για την παιδαγωγική, περιλαμβάνουν τόσο την ομιλία όσο και τη σιωπή. Η έννοια της "φωνής των μαθητών" προέκυψε για να αντιμετωπίσει τα μη λεγόμενα στοιχεία που επηρεάζουν τους μαθητές, ωστόσο η πλήρης σημασία της σιωπής σε αυτές τις αλληλεπιδράσεις δεν έχει διερευνηθεί πλήρως.

Οι μελετητές της κριτικής παιδαγωγικής υποστηρίζουν συχνά ότι η δράση των μαθητών και ο διάλογος στην τάξη διευκολύνονται μέσω της λεκτικής συμμετοχής, θεωρώντας συχνά τη σιωπή ως έλλειψη συμμετοχής. Ως αποτέλεσμα, οι εκπαιδευτικοί τείνουν να ενθαρρύνουν τη λεκτική έκφραση, παρά τη συχνή εμφάνιση της σιωπής των μαθητών. Η Bosacki περιγράφει τη σιωπή ως την απουσία φωνητικής έκφρασης, που αντιπροσωπεύει τη συμμόρφωση, το σεβασμό, την περιφρόνηση της εξουσίας ή την αυτοπροστασία. Η Granger συνδέει τη σιωπή με την ανυπακοή και τη σύγκρουση, επισημαίνοντας ότι μπορεί να παρεμποδίσει την αξιολόγηση των επιδόσεων των μαθητών.

Η σιωπή είναι ένα πολύπλευρο πολιτισμικό φαινόμενο που επιφέρει οφέλη και προκλήσεις στην εκπαίδευση. Μπορεί να λειτουργήσει ως εμπόδιο στην ένταξη, να προσφέρει μια στιγμή για προβληματισμό, να βοηθήσει στην εδραίωση των πληροφοριών, να χρησιμεύσει ως μορφή αντίστασης ή ακόμη και να αποτελέσει μέσο καταπίεσης. Η έρευνα συχνά παραβλέπει τη στρατηγική χρήση της σιωπής για την απόσπαση προσοχής, θεωρώντας την συνήθως αρνητική, γεγονός που επηρεάζει την ακαδημαϊκή επιτυχία και τη δέσμευση. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αναγνωρίζουν τις διάφορες μορφές σιωπής και να κατανοούν τα πολιτισμικά τους πλαίσια για να ανταποκρίνονται κατάλληλα.

Η σιωπή μεταφέρει διαφορετικές έννοιες σε διάφορες πολιτισμικές ομάδες, αλλά συχνά θεωρείται ως μια μορφή προστασίας ή ενδυνάμωσης στις τάξεις. Η επίδρασή της στην παραγωγικότητα των μαθητών εξαρτάται από τη μαθητική ικανότητα καθώς και από περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς παράγοντες. Οι μετανάστες μαθητές, ιδίως εκείνοι που προέρχονται από μη δυτικούς πολιτισμούς, βιώνουν συχνά τη σιωπή λόγω της πολιτισμικής απόστασης και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα χαμηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις και κοινωνικά ζητήματα, καθώς οι μαθητές αυτοί μπορεί να χρησιμοποιούν τη σιωπή για να κρύβονται και να προστατεύουν τον εαυτό τους.

Με την κατανόηση των διαφορετικών ρόλων της σιωπής, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν πιο περιεκτικά και δίκαια μαθησιακά περιβάλλοντα. Η αναγνώριση και η αντιμετώπιση των διαφόρων μορφών σιωπής επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν πλουσιότερες, πιο υποστηρικτικές εκπαιδευτικές εμπειρίες για όλους τους μαθητές.

Η σιωπή ως εμπόδιο στη συμπερίληψη

Η σιωπή μπορεί να αποτελέσει σημαντική πρόκληση για τη συμπερίληψη, ιδίως σε τάξεις με διαφορετικούς μεταξύ τους μαθητικούς πληθυσμούς. Οι μαθητές μπορεί να παραμείνουν σιωπηλοί για διάφορους λόγους, όπως γλωσσικές και πολιτισμικές διαφορές, φόβος μήπως κριθούν, συναισθηματική αυτοπροστασία ή ως μορφή αντίστασης στην εξουσία. Αυτή η σιωπή μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να αγνοούνται οι προοπτικές τους, μειώνοντας έτσι τον πλούτο της εκπαιδευτικής εμπειρίας.

Γλωσσικές διαφορές:

Η γλώσσα είναι κομβικής σημασίας στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, επηρεάζοντας τις αλληλεπιδράσεις και διευκολύνοντας τη μάθηση. Ωστόσο, οι διαφορές στη γλώσσα μπορεί να δημιουργήσουν εμπόδια, οδηγώντας στη σιωπή των μαθητών. Η αναγνώριση και η αντιμετώπιση των τρόπων με τους οποίους οι γλωσσικές διαφορές συμβάλλουν στη σιωπή

είναι απαραίτητη για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μάθησης χωρίς αποκλεισμούς και με υποστήριξη.

Πολιτιστικές διαφορές

Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τη σημασία της σιωπής σε διαφορετικούς πολιτισμούς για να προσδιορίσουμε αν, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, η σιωπή έχει πολιτισμική σημασία ή αποτελεί ένδειξη πολιτισμικής απόστασης και κοινωνικού αποκλεισμού. Σε αυτή την περίπτωση, η κατάσταση μπορεί να εμποδίζει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις και την εναρμόνιση με τον κοινωνικό περίγυρο. Ωστόσο, η σιωπή μπορεί να έχει διαφορετικά νοήματα· ενώ σε ορισμένους πολιτισμούς αποτελεί ένδειξη σεβασμού ή βαθιάς περισυλλογής, σε άλλους μπορεί να υποδηλώνει αποστασιοποίηση ή σύγχυση.

Συναισθηματική προστασία

Οι μαθητές μπορεί να χρησιμοποιούν τη σιωπή ως μηχανισμό άμυνας για να αποφύγουν τη γελοιοποίηση, την κριτική ή την παρεξήγηση. Αυτή η συμπεριφορά είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη μεταξύ εκείνων που αισθάνονται περιθωριοποιημένοι ή δεν έχουν εμπιστοσύνη στις γλωσσικές τους ικανότητες ή γνώσεις. Μια τέτοια σιωπή μπορεί να εμποδίσει την πλήρη συμμετοχή των μαθητών και τα οφέλη που αποκομίζουν από τις δραστηριότητες της τάξης.

Αντίσταση στην εξουσία

Η σιωπή μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως παθητική μορφή αντίστασης κατά της θεσμικής εξουσίας ή των αυταρχικών μεθόδων διδασκαλίας. Όταν οι μαθητές αισθάνονται ότι η φωνή τους υποτιμάται ή ότι η τάξη δεν ενθαρρύνει τον ανοιχτό διάλογο, μπορεί να επιλέξουν να παραμείνουν σιωπηλοί ως μορφή διαμαρτυρίας ή αυτοσυντήρησης.

Συστάσεις για τους εκπαιδευτικούς

- Προώθηση μιας ατμόσφαιρας στην τάξη όπου τα λάθη θεωρούνται ευκαιρίες μάθησης
- Ενθαρρύνετε όλους τους μαθητές να συμμετέχουν και διαβεβαιώστε τους ότι η συμβολή τους εκτιμάται
- Ενσωματώστε οπτικά βοηθήματα, χειρονομίες και άλλες μη λεκτικές ενδείξεις για την υποστήριξη των προφορικών οδηγιών. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές με γλωσσικά εμπόδια να κατανοήσουν καλύτερα και να παρακολουθήσουν το μάθημα.
- Παρέχετε γλωσσική υποστήριξη που μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να

βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση για να συμμετάσχουν.

- Συμμετέχετε στην επαγγελματική ανάπτυξη για να κατανοήσετε καλύτερα το πολιτισμικό υπόβαθρο και το στυλ επικοινωνίας των μαθητών σας. Αυτή η γνώση μπορεί να σας βοηθήσει να ερμηνεύσετε τη σιωπή με μεγαλύτερη ακρίβεια και να ανταποκριθείτε με πολιτισμικά κατάλληλους τρόπους.
- Αναγνωρίστε ότι δεν αισθάνονται όλοι οι μαθητές άνετα με την προφορική συμμετοχή. Παρέχετε εναλλακτικούς τρόπους συμμετοχής στους μαθητές, όπως γραπτές σκέψεις, ομαδική εργασία ή δημιουργικές εργασίες. Αυτό επιτρέπει στους μαθητές να συνεισφέρουν με τρόπους που τους φαίνονται ασφαλείς και άνετοι.

Εξετάστε πώς η προσέγγισή σας μπορεί να συμβάλλει στη σιωπή των φοιτητών και ζητήστε ανατροφοδότηση από τους φοιτητές σχετικά με το πώς να δημιουργήσετε ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς.

Σιωπή ως παύση για να σκεφτούμε

Σε αντίθεση με το ρόλο της ως εμπόδιο, η σιωπή μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως ένα ισχυρό εργαλείο προβληματισμού. Η σιωπή ως παύση μας επιτρέπει να επεξεργαστούμε τις πληροφορίες, να σκεφτούμε τις απαντήσεις και να ασχοληθούμε βαθύτερα με το υλικό. Όπως επιβεβαίωσε ο Schultz (2012), οι σκόπιμες παύσεις για σιωπή μπορούν να ενισχύσουν τη μάθηση των μαθητών δίνοντάς τους χρόνο να επεξεργαστούν και να προβληματιστούν σχετικά με τις νέες πληροφορίες, οδηγώντας σε βαθύτερη κατανόηση.

Επιτρέποντας τη σιωπή, οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου όλοι οι μαθητές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που μπορεί να είναι ντροπαλοί ή αγχωμένοι, αισθάνονται ότι έχουν το χρόνο να συμμετέχουν χωρίς πίεση. Ομοίως, η παροχή στιγμών σιωπής μετά την υποβολή ερωτήσεων επιτρέπει στους μαθητές να σκεφτούν προσεκτικά τις απαντήσεις τους.

Η σιωπή ως μέσο παγίωσης των πληροφοριών

"Τα παιδιά στις σημερινές τάξεις δεν έχουν σχεδόν καθόλου χρόνο για να ονειρευτούν, να περιμένουν, να σκεφτούν, να αναλογιστούν ή να μάθουν να μένουν ακίνητα". David Geoffrey Smith

Η σιωπή για την εμπέδωση των πληροφοριών αναφέρεται στη χρήση ήσυχων στιγμών ή παύσεων για την αφομοίωση, τον προβληματισμό και την αποτελεσματικότερη επεξεργασία των πληροφοριών. Η σιωπή μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να εμπεδώσουν τις πληροφορίες. Μετά από εντατικές μαθησιακές δραστηριότητες, οι στιγμές σιωπής μπορούν να επιτρέψουν στους μαθητές να εσωτερικεύσουν και να οργανώσουν τις σκέψεις τους. Ο Lehtonen (2011) υπογραμμίζει τη σημασία των σιωπηλών στιγμών στην τάξη, δηλώνοντας ότι επιτρέπουν στους μαθητές να απορροφούν και να επεξεργάζονται τις πληροφορίες πιο αποτελεσματικά.

Το να δίνετε στους μαθητές στιγμές σιωπής για να εμπεδώσουν τις πληροφορίες παρέχει τόσο γνωστικά όσο και ψυχολογικά οφέλη. Στην πρώτη περίπτωση, η σιωπή επιτρέπει στον εγκέφαλο να συγκεντρωθεί χωρίς περισπασμούς, βελτιώνοντας τη συγκέντρωση και τη διατήρηση της μνήμης ή τη βαθύτερη γνωστική επεξεργασία. Στη δεύτερη περίπτωση, οι στιγμές σιωπής μπορούν να μειώσουν τα επίπεδα άγχους, γεγονός που είναι ευεργετικό για τη μάθηση, καθώς το άγχος μπορεί να επηρεάσει τη γνωστική λειτουργία.

Προτεινόμενη δραστηριότητα: Μετά το μάθημα, δώστε στους μαθητές λίγα λεπτά σιωπηλού προβληματισμού. Ακολουθεί γραπτή περίληψη των όσων έμαθαν.

Συμβουλές για εκπαιδευτικούς

- Παρουσιάστε έργα τέχνης σιωπηλά στους μαθητές για συζήτηση και δώστε τους ενεργό χρόνο σιωπής για να ασχοληθούν και να επεξεργαστούν το περιεχόμενο και το νόημα.
- Κατά τη διάρκεια των περιόδων εργασίας, συζητήστε με τους μαθητές πώς η σιωπή μπορεί να προάγει την εστίαση και τη βαθιά συγκέντρωση. Προσφέρετε τους 5 λεπτά σιωπηλής εργασίας για να ολοκληρώσουν τη δουλειά τους. Θυμηθείτε να μην διακόπτετε με τη φωνή του δασκάλου!

Δώστε χρόνο στους μαθητές να σκεφτούν πριν απαντήσουν στις ερωτήσεις.

Η σιωπή ως μορφή αντίστασης όσον αφορά τη φυλή, την εθνικότητα, τις μειονοτικές ομάδες

Όπως αναφέρουν οι Drujond'Astros & Morales (2024) στην εργασία τους «*Η σιωπηλή αντίσταση*»: Η σιωπή μπορεί να λειτουργήσει τόσο ως μορφή αμφισβήτησης όσο και ως χώρος για την ανάπτυξη εναλλακτικών συμπεριφορών που πρέπει να διεκδικηθούν. Η μελέτη τους προσδιόρισε τέσσερις τακτικές που χρησιμοποιούν τη σιωπή ως μορφή αντίστασης - σιωπή για να ξεφύγουν από τη λογοδοσία και τον έλεγχο- σιωπή για να διαπραγματευτούν μια εναλλακτική λύση- σιωπή για να διεκδικήσουν την ανεξαρτησία- και σιωπή για να διατηρήσουν τη δύναμη και την εξουσία.

Μεταφέροντας τα παραπάνω στην τάξη, οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τη σιωπή για να διαμαρτυρηθούν ενάντια στην αδικία ή τις καταπιεστικές πρακτικές. Υπό αυτή την έννοια, οι τέσσερις τακτικές που προσδιορίστηκαν παραπάνω θα μπορούσαν να εξομοιωθούν:

Σιωπή για να ξεφύγετε από τη λογοδοσία και τον έλεγχο

Παράδειγμα: Οι μαθητές μπορεί να παραμείνουν σιωπηλοί κατά τη διάρκεια συζητήσεων στην τάξη ή ομαδικών δραστηριοτήτων για να αποφύγουν να τραβήξουν την προσοχή στον εαυτό τους και την πιθανότητα να αμφισβητηθούν ή να επικριθούν από τον καθηγητή.

Σιωπή για διαπραγμάτευση

Παράδειγμα: Οι μαθητές μπορεί να παραμείνουν σιωπηλοί όταν ο δάσκαλος παρουσιάζει ένα νέο σχέδιο ή μια νέα μέθοδο, χρησιμοποιώντας την παύση για να δηλώσουν ότι εξετάζουν εναλλακτικές λύσεις ή για να δημιουργήσουν χώρο για να διαπραγματευτούν διαφορετικές προσεγγίσεις ή προθεσμίες.

Σιωπή για να διεκδικήσουμε

Παράδειγμα: αν ένας μαθητής αισθάνεται ότι μια συγκεκριμένη άσκηση στην τάξη υπονομεύει το προσωπικό του στυλ μάθησης ή τις προτιμήσεις του, μπορεί να επιλέξει να παραμείνει σιωπηλός ως μια μορφή μη λεκτικής διαμαρτυρίας, σηματοδοτώντας έτσι την επιθυμία του για μια πιο εξατομικευμένη προσέγγιση στη μάθηση.

Σιωπή για τη διατήρηση της εξουσίας και της δύναμης

Παράδειγμα: Οι μαθητές μπορεί να χρησιμοποιούν τη σιωπή για να υπονομεύσουν διακριτικά την εξουσία του δασκάλου, για παράδειγμα, με το να μην ανταποκρίνονται στις προσπάθειες διόρθωσης ή εμπλοκής, σηματοδοτώντας έτσι την αντίστασή τους στον έλεγχο του δασκάλου.

Αναγνωρίζοντας την αξία της σιωπής και ενσωματώνοντάς την στις στρατηγικές διδασκαλίας, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν ένα πιο περιεκτικό και

υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον. Αυτή η προσέγγιση όχι μόνο σέβεται τα διαφορετικά πολιτισμικά στυλ επικοινωνίας, αλλά προάγει επίσης τη βαθύτερη κατανόηση, τη βελτίωση της δυναμικής της τάξης και την αύξηση της αυτοπεποίθησης των μαθητών. Η υιοθέτηση της σιωπής ως παιδαγωγικού εργαλείου μπορεί να οδηγήσει σε πλουσιότερες, πιο ουσιαστικές εκπαιδευτικές εμπειρίες για όλους τους μαθητές.

Προτεινόμενα αναγνώσματα και πηγές

Brox, J. (2019). *Silence: A social history of one of the least understood elements of our lives*. Houghton Mifflin Harcourt. Articles and papers

Gibson, S. (2006). Beyond a 'culture of silence': inclusive education and the liberation of 'voice.' *Disability & Society*, 21(4), 315–329.

Ha, P. L., & Li, B. (2012). Silence as right, choice, resistance and strategy among Chinese 'Me Generation' students: implications for pedagogy. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 35(2), 233–248

Hao, R. N. (2011). Rethinking Critical Pedagogy: Implications on Silence and Silent Bodies. *Text and Performance Quarterly*, 31(3), 267–284.

Hattie, J. (2014). The role of silence in the classroom. *Educational Leadership*, 71(9), 10-15.

Jaworski, A. (1993). *The power of silence: Social and pragmatic perspectives*. Sage Publications.

Lynch, M. (2016). Silence and its role in the classroom. *The Advocate*. Retrieved from <https://www.theadvocate.org/silence-and-its-role-in-the-classroom/>

Ollin, R. (2008). Silent pedagogy and rethinking classroom practice: structuring teaching through silence rather than talk. *Cambridge Journal of Education*, 38(2), 265–280.

Δραστηριότητες

- **Παιχνίδι ρόλων:** Αναθέστε στους μαθητές διαφορετικούς ρόλους με βάση τις προοπτικές από τις παρεχόμενες αναφορές (π.χ. ένας δάσκαλος που υποστηρίζει τη σιωπηλή παιδαγωγική, ένας μαθητής που χρησιμοποιεί τη σιωπή ως αντίσταση, ένας εκπαιδευτικός που διερευνά τις πολιτισμικές επιπτώσεις της σιωπής). Παρέχετε σενάρια όπου αυτοί οι ρόλοι αλληλεπιδρούν (π.χ. ένα περιβάλλον τάξης, μια συνάντηση γονέων-καθηγητών, ένα εργαστήριο επαγγελματικής ανάπτυξης). Οι μαθητές προετοιμάζουν τα επιχειρήματα και τις απόψεις τους με βάση τους ρόλους που τους έχουν ανατεθεί.

- **Γραπτή έκφραση:** Ξεκινήστε το μάθημα με ένα σύντομο σιωπηλό διαλογισμό ή περίοδο προβληματισμού (5-10 λεπτά), ενθαρρύνοντας τους μαθητές να σκεφτούν τις προσωπικές τους εμπειρίες με τη σιωπή στην τάξη ή σε άλλα περιβάλλοντα.

Αναφορές

BERA Journals. (2023). Four Tactics of Silence to Resist Accountability and Control. British Educational Research Journal. Retrieved from <https://bera-journals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/berj.3719>

Educ@. (2021). The Role of Silence in Educational Practices: A Comprehensive Study. Revista Brasileira de Educação. Retrieved from http://educa.fcc.org.br/scielo.php?pid=S151797022021000100708&script=sci_arttext&lng=en

MDPI. (2023). Behavioral Sciences: The Role of Silence in Classroom Dynamics. Retrieved from <https://www.mdpi.com/2076-328X/13/3/193>

Mr. G's Classroom. (2019, January 27). Productive Uses of Silence in the Classroom. Retrieved from <https://mrgmpl.wordpress.com/2019/01/27/productive-uses-of-silence-in-the-classroom/>

ScienceDirect. (2023). The Use of Silence in Organizational Contexts: Tactics to Negotiate, Reclaim, and Retain Power. Journal of Organizational Behavior. Retrieved from <https://sciencedirect.com/science/article/pii/S1045235423001041>

Taylor & Francis Online. (2006). Beyond a 'Culture of Silence': Inclusive Education and the Liberation of 'Voice.' Disability & Society. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09687590600679956>

Taylor & Francis Online. (2008). Silent Pedagogy and Rethinking Classroom Practice: Structuring Teaching Through Silence Rather Than Talk. Cambridge Journal of Education. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03057640802063528>

Taylor & Francis Online. (2011). Rethinking Critical Pedagogy: Implications on Silence and Silent Bodies. Text and Performance Quarterly. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10462937.2011.573185?scroll=top&needAccess=true>

Taylor & Francis Online. (2012). Silence as Right, Resistance, and Strategy Among Chinese 'Me Generation' Students: Implications for Pedagogy. Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01596306.2012.745733>

The Art of Education University. (2017, November 6). Silence as a Teaching Tool. Retrieved from <https://theartofeducation.edu/2017/11/silence-teaching-tool/>

Ενότητα 0.1.2 [Αυτοκατευθυνόμενη]. Σιωπή

Αυτή η ενότητα αποτελεί μέρος της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Αναζητήστε το αντίστοιχο αρχείο στην πλατφόρμα.

Ενότητα 0.1.3 [Ασύγχρονη]. Σκέψεις για τη γλώσσα στην πράξη

Εισαγωγή

Η γλώσσα είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα εργαλείο επικοινωνίας. Ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούμε και τα όσα μεταδίδουμε μέσω της γλώσσας επηρεάζουν τις αντιλήψεις, τις αλληλεπιδράσεις και τις ταυτότητές μας. Η γλώσσα μας επιτρέπει να συνδεόμαστε με τους άλλους αλλά και να ορίζουμε ποιοι είμαστε και να μεταδίδουμε τον πολιτισμό μας. Η γλώσσα παίζει θεμελιώδη ρόλο στην κατασκευή της ταυτότητας, στην εκπαίδευση, στις δομές εξουσίας ή στην πολιτισμική μετάδοση.

Τι σημαίνει αναστοχασμός;

Ο αναστοχασμός μπορεί να οριστεί ως η σκόπιμη και στοχευμένη πράξη σκέψης που επικεντρώνεται σε τρόπους αντίδρασης σε προβληματικές καταστάσεις στη διδασκαλία και εκμάθηση γλωσσών. Περιλαμβάνει όχι απλώς μια αλληλουχία ιδεών, αλλά μια διαδοχική διάταξη με τέτοιο τρόπο ώστε ο δάσκαλος και ο μαθητής να στηρίζονται ή να αναφέρονται σε προηγούμενες γνώσεις που διδάχθηκαν ή/και διδάσκονται. Ο αναστοχασμός ως μέσο γλωσσικής μάθησης και διδασκαλίας.

Θεωρητικά θεμέλια

Στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, η γλώσσα που χρησιμοποιείται στην τάξη μπορεί να επηρεάσει την αίσθηση ένταξης και συνάφειας των μαθητών. Η χρήση της γλώσσας στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα επηρεάζει τις μαθησιακές εμπειρίες, τη συμπεριληπτικότητα και τη συμμετοχή των μαθητών. Αυτός ο προβληματισμός σχετικά με τη χρήση της γλώσσας υποστηρίζεται από διαφορετικά θεωρητικά πλαίσια που παρέχουν στους εκπαιδευτικούς τα απαραίτητα εργαλεία για να εξετάσουν και να προσαρμόσουν τη χρήση της γλώσσας τους, προκειμένου να δημιουργήσουν περιβάλλοντα μάθησης χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμα.

Θα εξετάσουμε ορισμένα από αυτά τα πλαίσια λεπτομερέστερα παρακάτω:

A. Αναστοχαστική πρακτική

Η αναστοχαστική πρακτική περιλαμβάνει έναν συνεχή κύκλο αυτοπαρατήρησης και αυτοαξιολόγησης μέσω του οποίου οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να σκέφτονται κριτικά για τις ενέργειές τους και τον αντίκτυπό τους στους μαθητές. Η θεωρία αυτή, που εισήγαγε

ο Donald Schön στο "The Reflective Practitioner" (1983), προάγει τη βαθιά κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η γλώσσα μπορεί να συμπεριλάβει ή να αποκλείσει.

Η έννοια βασίζεται σε δύο τύπους αναστοχασμού: τον αναστοχασμό **εν** δράσει, ο οποίος αναφέρεται στην ικανότητα σκέψης και διόρθωσης εν κινήσει, και τον αναστοχασμό **επί** της δράσης, ο οποίος περιλαμβάνει την αξιολόγηση και τη μάθηση από την προηγούμενη πρακτική και διδασκαλία.

B. Κριτική παιδαγωγική

Η θεωρία αυτή, που εισήχθη από τον Paulo Freire στην "Pedagogy of the Oppressed" (1970), τονίζει το ρόλο της εκπαίδευσης στην αμφισβήτηση και την αλλαγή των κοινωνικών προτύπων και των δομών εξουσίας. Με βάση αυτό, υποστηρίζει το διάλογο μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών για την αντιμετώπιση και τον εντοπισμό προκαταλήψεων και ανισοτήτων.

Με αυτόν τον τρόπο, υποστηρίζει μια συμμετοχική προσέγγιση στην εκπαίδευση, στην οποία η σχέση μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών είναι λιγότερο ιεραρχική. Οι μαθητές παίζουν σημαντικό ρόλο στη μάθησή τους και ενθαρρύνονται να ασχοληθούν ενεργά με τη γλώσσα και το περιεχόμενο της εκπαίδευσής τους. Με αυτόν τον τρόπο, τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι μαθητές μπορούν να συνεργαστούν για να δημιουργήσουν μια δυναμική χωρίς αποκλεισμούς στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

C. Διδασκαλία με πολιτισμική ανταπόκριση

Η ιδέα αυτή αναπτύχθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1990 από την Gloria Ladson-Billings, συγκεκριμένα στο βιβλίο «Dreamkeepers: Successful Teachers of African American Children» (1994).

Υποστηρίζει διδακτικές πρακτικές που αναγνωρίζουν και σέβονται το πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών, τονίζοντας τη σημασία της χρήσης συμπεριληπτικής γλώσσας και της εκτίμησης της ποικιλομορφίας των εμπειριών των μαθητών.

Η διδασκαλία με πολιτισμική ανταπόκριση περιλαμβάνει την προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας και της χρήσης της γλώσσας ώστε να είναι πιο συμπεριληπτική και σχετική με το πολιτισμικό πλαίσιο των μαθητών. Αυτή η προσέγγιση όχι μόνο βοηθά στην αποτελεσματικότερη εμπλοκή των μαθητών, αλλά προάγει επίσης την αίσθηση του ανήκειν και του σεβασμού στην τάξη. Με τη χρήση γλώσσας που αναγνωρίζει και εξυμνεί την πολιτισμική ποικιλομορφία, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν ένα πιο συμπεριληπτικό και δίκαιο μαθησιακό περιβάλλον.

D. Μελέτη εγγράφων ή βίντεο

Η μελέτη εγγράφων και βίντεο αποτελεί βασική δεξιότητα για τους εκπαιδευτικούς. Με την κριτική μελέτη εγγράφων και βίντεο, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βελτιώσουν τις στρατηγικές διδασκαλίας τους, να προωθήσουν τον γραμματισμό των μέσων ενημέρωσης μεταξύ των μαθητών και να προωθήσουν μια βαθύτερη κατανόηση της χρήσης της γλώσσας, της δυναμικής της εξουσίας και των πολιτισμικών αναπαραστάσεων.

Τρεις βασικές μεθοδολογίες για την ανάλυση εγγράφων περιλαμβάνουν:

- **Ανάλυση περιεχομένου:** Εντοπίζει μοτίβα και προκαταλήψεις σε κείμενα κατηγοριοποιώντας δεδομένα (Krippendorff, 2018).
- **Θεματική ανάλυση:** Εξερευνά θέματα μέσα στα ποιοτικά δεδομένα (Braun&Clarke, 2006).
- **Ανάλυση λόγου:** Εξετάζει πώς η γλώσσα κατασκευάζει κοινωνικές πραγματικότητες και δυναμικές εξουσίας (Fairclough, 1995).

Για την ανάλυση βίντεο, οι μέθοδοι περιλαμβάνουν:

- **Οπτική σημειωτική:** Αναλύει οπτικά στοιχεία όπως τα σύμβολα για την κατανόηση του νοήματος (Chandler, 2017).
- **Πολυτροπική ανάλυση λόγου:** Μελετά την αλληλεπίδραση των διαφόρων τρόπων επικοινωνίας (Kress&vanLeeuwen, 2001).
- **Εθνογραφική ανάλυση περιεχομένου:** Συνδυάζει την ανάλυση περιεχομένου με την εθνογραφία για να διερευνήσει την πολιτιστική σημασία των βίντεο (Altheide, 1987).

Μελέτες περιπτώσεων

Στην ενότητα που ακολουθεί, εφαρμόζουμε τις μεθοδολογίες της ανάλυσης περιεχομένου, της θεματικής ανάλυσης και της ανάλυσης λόγου σε εκπαιδευτικά σενάρια του πραγματικού κόσμου. Αυτές οι μέθοδοι μας επιτρέπουν να διερευνήσουμε πρακτικές καταστάσεις όπου η γλώσσα και τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση των εμπειριών και των αποτελεσμάτων των μαθητών.

Σας προτείνουμε να παρουσιάσετε αυτές τις καταστάσεις και να τις αναλύσετε με τους μαθητές σύμφωνα με τις προαναφερθείσες μεθοδολογίες. Μετά από κάθε βίντεο ή έγγραφο, μπορείτε να ζητήσετε να αναπτύξετε συγκεκριμένες ερωτήσεις που θα καθοδηγήσουν την ανάλυση του επιλεγμένου υλικού. Οι ερωτήσεις αυτές θα πρέπει να εστιάζουν στον εντοπισμό της συμπεριληπτικής γλώσσας ή αποκλειστικές εκφράσεις, στην αξιολόγηση του αντίκτυπου της γλώσσας στην εμπλοκή των μαθητών και στην εξέταση του

τρόπου με τον οποίο η γλώσσα αντανακλά ή αμφισβητεί προκαταλήψεις και στερεότυπα. Για παράδειγμα, πώς χρησιμοποιείται η γλώσσα για την αντιμετώπιση διαφορετικών ταυτοτήτων των μαθητών;

<https://www.edutopia.org/article/using-sound-texts-antiracist-teaching>

Παραδείγματα διακριτικής γλώσσας

Στερεότυπα και προκαταλήψεις:

Έγγραφο: Ένα εγχειρίδιο που περιγράφει ορισμένες πολιτισμικές ομάδες χρησιμοποιώντας ξεπερασμένα ή προσβλητικά στερεότυπα, όπως "Οι Ασιάτες είναι καλοί στα μαθηματικά" ή "Τα κορίτσια εκ φύσεως φροντίζουν τους άλλους περισσότερο από τα αγόρια".

Βίντεο: Σε ένα βίντεο στην τάξη, ένας δάσκαλος αναθέτει σταθερά ηγετικούς ρόλους στα αγόρια και ρόλους φροντίδας στα κορίτσια, ενισχύοντας τα στερεότυπα των φύλων.

Παράδειγμα: <https://www.youtube.com/watch?v=G3Aweo-74kY> μέχρι το λεπτό 00:56

Μη συμπεριληπτική γλώσσα

Έγγραφο: Το ενημερωτικό δελτίο ενός σχολείου αναφέρεται στις οικογένειες με όρους που προϋποθέτουν μια παραδοσιακή οικογενειακή δομή, όπως "μητέρες και πατέρες", αποκλείοντας άλλα οικογενειακά σχήματα, όπως μονογονεϊκές οικογένειες ή γονείς του ίδιου φύλου.

Βίντεο: Ένας δάσκαλος απευθύνεται στην τάξη με φράσεις όπως "Όλοι χρειάζονται τη μαμά και τον μπαμπά τους για να υπογράψουν αυτό", κάτι που θα μπορούσε να αποξενώσει μαθητές από μη παραδοσιακές οικογένειες.

Μικροεπιθέσεις

Έγγραφο: Ένα απόσπασμα σε ένα κείμενο χρησιμοποιεί γλώσσα όπως "ξεκάθαρο για κάποιον με αυτό το υπόβαθρο" ή "μιλάτε καλά αγγλικά για ξένο", η οποία υπονοεί έκπληξη για το ότι κάποιος από ένα συγκεκριμένο υπόβαθρο μπορεί να επιτύχει κάτι που θεωρείται ότι υπερβαίνει τις αναμενόμενες ικανότητές του.

Βίντεο: Αυτό μπορεί να αγνοήσει τη βιωμένη εμπειρία του μαθητή σχετικά με τη φυλή.

Παράδειγμα: <https://>

Παραδείγματα συμπεριληπτικής γλώσσας**Πολιτισμικά ανταποκρινόμενη γλώσσα**

Έγγραφο: Μια ανάγνωση στην τάξη που περιλαμβάνει ιστορίες από διαφορετικούς πολιτισμούς και ταυτότητες, γιορτάζοντας τις ποικίλες εμπειρίες και επιτρέποντας σε όλους τους μαθητές να δουν τον εαυτό τους να αντιπροσωπεύεται στο υλικό.

Βίντεο: Ένας δάσκαλος αναγνωρίζει ενεργά τις διαφορετικές πολιτιστικές γιορτές και καλεί τους μαθητές να μοιραστούν τις παραδόσεις τους με την τάξη, κάνοντας κάθε μαθητή να αισθάνεται ότι εκτιμάται και συμπεριλαμβάνεται.

Παραδείγματα: "Choi ή "Dreamers" της Yuyi Morales.

Ουδέτερη ως προς το φύλο γλώσσα

Έγγραφο: Στη γραπτή επικοινωνία, χρήση του "αυτοί" αντί του "αυτός/αυτή" για να συμπεριλάβετε άτομα όλων των ταυτοτήτων φύλου. Για παράδειγμα, "Οι μαθητές/τριες πρέπει να υποβάλουν την εργασία τους εγκαίρως".

Βίντεο: "Καλημέρα σε όλους", αντί για "Καλημέρα, αγόρια και κορίτσια", προωθώντας τη συμπερίληψη των φύλων.

Επιβεβαίωση της ταυτότητας

Έγγραφο: Οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές αξίζουν ένα ασφαλές και υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον".

Βίντεο: Ένας δάσκαλος χρησιμοποιεί με συνέπεια τα σωστά ονόματα και ανωνυμίες των μαθητών και ενθαρρύνει και τους άλλους να κάνουν το ίδιο, δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα σεβασμού και αποδοχής.

Παράδειγμα: <https://>

Πού θα βρείτε βίντεο και έγγραφα;

- YouTube
- Learning for Justice
- Edutopia
- TED talks

Προτεινόμενα αναγνώσματα και πηγές

Kuiper, K. (Ed.). (n.d.). *Teaching Linguistics: Reflections on Practice*. Equinox Publishing. Retrieved from <https://www.equinoxpub.com/home/teaching-linguistics-reflections-practice-koenraad-kuiper/>

Chomsky, N. (1975). *Reflections on Language*. Pantheon Books.

Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language. Fairclough, N. (1995). Longman.

Kress, G., & van Leeuwen, T. (2001), *Multimodal Discourse: The Modes and Media of Contemporary Communication*, Arnold.

Learning for Justice. (n.d.). *Examining stereotypes in books*. Learning for Justice. <https://www.learningforjustice.org/classroom-resources/lessons/examining-stereotypes-in-books>

Αναφορές

Altheide, D. L. (1987). Ethnographic content analysis. *Qualitative Sociology*, 10(1), 65-77.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.

Brookfield, S. D. (2017). *Becoming a Critically Reflective Teacher*. John Wiley & Sons.

Chandler, D. (2017). *Semiotics: The Basics*. Routledge.

Chomsky, N. (2006). *Reflections on Language*. Pantheon Books.

Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Longman.

Freire, P. (1970). *Pedagogy of the Oppressed*. Herder and Herder.

Gay, G. (2010). *Culturally Responsive Teaching: Theory, Research, and Practice*. Teachers College Press.

Gee, J. P. (2014). *An Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method*. Routledge.

Kress, G., & van Leeuwen, T. (2001). *Multimodal Discourse: The Modes and Media of Contemporary Communication*. Arnold.

Krippendorff, K. (2018). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. SAGE Publications.

Kuiper, K. (n.d.). *Teaching Linguistics: Reflections on Practice*. Retrieved from <https://www.equinoxpub.com/home/teaching-linguistics-reflections-practice-koenraad-kuiper/>

Ladson-Billings, G. (1994). *The Dreamkeepers: Successful Teachers of African American Children*. Jossey-Bass.

Reflection as a Language Learning and Teaching Device. (n.d.). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/284180511_Reflection_as_a_Language_Learning_and_Teaching_Device#:~:text=learning%20tool-Reflection%20can%20be%20defined%20as%20the%20deliberate%20and%20purposeful%20act,the%20teacher%20and%20learner%20leans

Schön, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. Basic Books.

Vescio, V., Ross, D., & Adams, A. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning. *Teaching and Teacher Education*, 24(1), 80-91.

